Ajankohtaista
Tapahtumia

Kati Kasanen – Pauliina Parhiala – Jutta Torsti

Opiskelijahuollon psykologia -opintojakso vahvistaa osaamista ja tekee yhteisöllisestä työstä näkyvää

”Koulupsykologeista on pulaa lähes kaikkialla, vaikka Suomi on pian yksi maailman psykologirikkaimmista maista”, uutisoi Yle toukokuussa 2024. Ylen toteuttamaan kyselyyn vastanneesta 15 hyvinvointialueesta 13 tarvitsee lisää koulupsykologeja. Samalla koulupsykologien työnkuva on laajentunut: yksilötyön rinnalle on noussut yhä vahvempaan asemaan oppilaiden hyvinvoinnin ja oppimisen tukeminen yhteisöllisestä näkökulmasta, ennaltaehkäisevästi ja yhdessä muiden toimijoiden kanssa. Psykologian koulutuksessa ei kuitenkaan aina ole tarjottu riittävästi välineitä juuri tämän kaltaiseen työhön. Miten valmistuvia psykologeja voitaisiin paremmin innostaa, rohkaista ja valmistella kouluissa tehtävään työhön, jossa edellytetään yhteistyötä, rakenteiden ymmärtämistä ja vaikuttamista myös kouluyhteisön tasolla?

Koulupsykologien työ on siirtynyt laajalti osaksi hyvinvointialueiden palvelurakenteita vuoden 2023 alusta. Tämä on tuonut uudenlaisia haasteita ja myös rakenteellisia jännitteitä. Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki painottaa ennaltaehkäisevän ja yhteisöllisen työn merkitystä, mutta koulukentältä saadun palautteen mukaan sen toteuttaminen käytännössä on paikoin vaikeutunut. Viime vuosina yksilökohtaisen työn osuus on kasvanut heijastaen korona-aikana lisääntynyttä yksilökohtaisen tuen tarvetta. Samalla koulujen tarpeet ovat muutoinkin monimutkaistuneet: oppilaat tarvitsevat tukea paitsi oppimisessa, myös tunne-elämän kehityksessä, sosiaalisissa taidoissa ja arjen hallinnassa. Koulupsykologilta odotetaan kykyä toimia laaja-alaisesti. Yksittäisen oppilaan arvioinnin ja tukemisen lisäksi työssä on tärkeää osata toimia yhdessä opettajien, huoltajien, koulun johdon ja muiden asiantuntijoiden kanssa. Tukea rakennetaan yksilöpainotuksen sijasta luokkatasolla ja kouluyhteisön tasolla. Tämä tarkoittaa esimerkiksi koko luokalle suunnattuja interventioita tai koko koulun rakenteiden kehittämistä hyvinvointia paremmin tukeviksi.

Näistä kysymyksistä lähti liikkeelle Opiskelijahuollon psykologia -opintojakson suunnittelu. Psykonet-yliopistoverkoston yhteistyönä kehitetty opintojakso tarjoaa psykologian pääaineopiskelijoille mahdollisuuden perehtyä koulupsykologin työn eri osa-alueisiin. Tavoitteena on paitsi lisätä ymmärrystä ja osaamista sekä luoda realistisempaa kuvaa koulupsykologityöstä, myös innostaa hakeutumaan juuri tälle monipuoliselle ja ammatillisesti vaativalle sovellusalueelle.

Opintojaksoa pilotoidaan keväällä 2025 Itä-Suomen, Jyväskylän, Oulun ja Turun yliopistoissa. Tampereen yliopistossa opintojakso käynnistyy keväällä 2026. Toteutukset

vaihtelevat paikallisten opetusresurssien ja opiskelijaryhmien tarpeiden mukaan, mutta osaamistavoitteet ja yhteinen perusrunko ovat kaikille samat. Erityistä painoarvoa annetaan valmiuksille toimia moniammatillisessa yhteistyössä sekä koko kouluyhteisön hyvinvointia tukevissa tehtävissä.

Opiskelijahuollon psykologia -opintojakso pyrkii avaamaan tätä työnkuvan monimuotoisuutta ja tarjoamaan opiskelijoille välineitä hahmottaa omaa rooliaan myös yhteisöllisissä tehtävissä. Yksilötyön rinnalle nousevat esimerkiksi osallistuminen koulun toimintakulttuurin kehittämiseen ja ennaltaehkäisevien rakenteiden vahvistamiseen.

Vaikka opintojakso on tätä kirjoitettaessa vielä kesken, välipalautteet kertovat, että opiskelijat ovat arvostaneet opintojakson konkreettisuutta ja käytännönläheisyyttä. Esimerkiksi Itä-Suomen yliopistossa toiminnalliset menetelmät, kuten kannanottoharjoitukset, käsite-Alias ja simuloidut yhteistyötilanteet, ovat madaltaneet kynnystä käsitellä joskus monimutkaisiakin teemoja, kuten perheen kanssa tehtävää yhteistyötä. Ryhmätöiden ja keskustelujen kautta syntyneet oivallukset esimerkiksi moniammatillisesta yhteistyöstä tai erilaisten perheiden kohtaamisesta ovat olleet opiskelijoiden mielestä antoisia.

Askeleita kohti yhteisöllisempää oppimista

Opiskelijahuollon psykologia -opintojakso tarjoaa esimerkin siitä, miten psykologian koulutuksessa voidaan tuoda esiin koulutyön käytännöllisiä, moniulotteisia ja yhteisöllisiä piirteitä. Opintojakso on myös vastaus kentältä nousevaan tarpeeseen: se auttaa opiskelijoita rakentamaan realistista ja toiveikasta kuvaa koulupsykologin mahdollisuuksista vaikuttaa lasten, nuorten ja koko kouluyhteisön hyvinvointiin. Yliopistojen välisen ja opiskelijoiden keskinäisen yhteistyön myötä opiskelijat kasvavat yhteisölliseen työotteeseen ja vievät tulevaisuudessa tätä työskentelytapaa kentälle.

Opintojakson kehitystyö jatkuu, ja tavoitteena on, että tulevaisuudessa se toimii yhä vahvemmin siltana koulutuksen ja työelämän välillä. Sen tavoitteena on ennen kaikkea olla kasvualusta niille psykologeille, jotka haluavat toimia vaikuttavina, yhteistyöhaluisina ja yksilöiden sekä yhteisöjen hyvinvointia edistävinä asiantuntijoina.

Lisätietoja opintojaksosta: Kati Kasanen (kati.kasanen@uef.fi), Pauliina Parhiala (pauliina.parhiala@tuni.fi) ja Jutta Torsti (juttor@utu.fi). Ks. myös. https://sites.tuni.fi/psykonet/psykologian-opiskelu/perustutkintokoulutukset/perusopintokokonaisuus/.